

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора педагогічних наук, професора
Олійника Віктора Васильовича на дисертаційне дослідження
Хрипун Вікторії Олександрівни на тему: «Хмарні сервіси Google
як засіб управління освітньою діяльністю закладу дошкільної освіти»,
представлене на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті

Актуальність теми дослідження. Сучасний динамічний розвиток інформаційних систем і технологій обумовлює зміни практично в усіх сферах життєдіяльності, зокрема освітній галузі. Інформатизація, цифровізація освіти складає основу розбудови інформаційного суспільства, головна цінність якого полягає в забезпеченні загальної доступності освітніх і професійних знань і досвіду.

Забезпечення якісного функціонування всіх складників освітньої системи потребує оновлення підходів до управління процесами в закладах освіти, їхнє вдосконалення з огляду на реалії і вимоги сучасності, запровадження новітніх засобів і технологій. У даному контексті важливо досягти безперервності, системності, наступності – починаючи від дошкільної ланки освіти, що є початковим рівнем освіти України, базовим вектором розвитку всієї системи освіти загалом.

Використання хмарних сервісів надає низку можливостей керівникам закладів дошкільної освіти (ЗДО) в аспекті управління різними процесами, зокрема провідною діяльністю ЗДО – освітньою, дозволяє вдосконалити процеси обміну даними, прийняття ефективних управлінських рішень шляхом налагодження комунікації, налаштувати електронний документообіг, віддалено зберігати файли різного формату, здійснювати спільну роботу з документами, використовувати доступні якісні програмні застосунки незалежно від апаратних характеристик комп'ютера, без необхідності інсталяції та внесення додаткової оплати тощо.

Проведений Хрипун Вікторією Олександрівною всебічний аналіз проблеми використання хмарних сервісів Google як засобу управління освітньою діяльністю ЗДО виявив низку суперечностей, що обумовили актуальність обраної теми дослідження. Дисертаційне дослідження

спрямоване на теоретичне обґрунтування та розроблення науково-методичного супроводу процесу використання хмарних сервісів Google в управлінні освітньою діяльністю сучасного ЗДО.

Об'єктом дослідження обрано процес управління освітньою діяльністю в ЗДО; *предметом* дослідження є використання керівником ЗДО хмарних сервісів Google як засобу управління освітньою діяльністю ЗДО; поставлена *мета* полягає у розробленні моделі використання хмарних сервісів Google як засобу управління освітньою діяльністю ЗДО та методики розвитку ІК-компетентності керівників ЗДО з використання цих сервісів.

Тема дисертації входить до планів науково-дослідної роботи Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України: «Система психолого-педагогічних вимог до засобів інформаційно-комунікаційних технологій навчального призначення» (ДР № 0112U000281, 2012-2014 рр.), «Методологія формування хмаро орієнтованого навчально-наукового середовища педагогічного навчального закладу» (ДР № 0115U002231, 2015-2017 рр.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Детальне ознайомлення з текстом дисертації Хрипун Вікторії Олександрівни дає підстави стверджувати, що робота має чітку структуру, логічність викладу матеріалу. Актуальність досліджуваної проблеми, її методологічні і теоретичні засади одержали в дисертації належну аргументацію і конкретизацію. Основні наукові положення, завдання, гіпотеза і методи дослідження достатньо обґрунтовані з урахуванням сучасних психолого-педагогічних та методологічних уявлень про використання інноваційних засобів в управлінні освітньою діяльністю закладу освіти. Показана наукова новизна, практичне значення результатів дослідження, одержаних дисертанткою, що дозволило у повному обсязі виконати поставлені завдання, про що свідчать сформульовані висновки і рекомендації.

Значущими *теоретичними результатами* дослідження є: розроблена модель використання хмарних сервісів Google як засобу управління освітньою діяльністю ЗДО; обґрунтована програма діяльності керівника ЗДО щодо вдосконалення управління освітньою діяльністю; обґрунтовані компоненти, показники та рівні розвитку ІК-компетентності керівника ЗДО з використання хмарних сервісів Google в управлінні освітньою діяльністю. Важливими *практичними результатами* дослідження є: розроблені основні компоненти методики розвитку ІК-компетентності керівника ЗДО з використання хмарних сервісів Google в управлінні освітньою діяльністю; розроблена технологія оцінювання рівня розвитку ІК-компетентності керівника ЗДО з використання

хмарних сервісів Google в управлінні освітньою діяльністю; розроблені рекомендації для керівників ЗДО щодо використання хмарних сервісів Google в управлінні освітньою діяльністю.

У процесі проведених авторкою експертного оцінювання та педагогічного експерименту отримані достовірні дані, що підтверджують висунуті припущення. Вірогідність емпіричних даних забезпечено застосуванням сучасних засобів і методик проведення дослідження й підкріплено статистичними даними.

Отримані результати дослідження свідчать про його прикладне спрямування. Найсуттєвіші результати поетапно опубліковано у 18 наукових працях, з яких: 1 навчально-методичний посібник, 7 наукових статей (2 – у закордонних виданнях), 10 праць, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації у збірниках матеріалів наукових конференцій різного рівня.

Дослідження Хрипун В. О. докладно і доказово розкриває вихідні науково-теоретичні положення, що визначають позицію автора.

Оцінка змісту та завершеності дисертаційного дослідження. Дисертаційна робота Хрипун В. О. на тему: «Хмарні сервіси Google як засіб управління освітньою діяльністю закладу дошкільної освіти» відзначається цілісністю й логічністю викладеного матеріалу. Дослідження авторки підпорядковано сформульованому науковому апарату, його меті і поставленим завданням. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, переліку умовних позначень, вступу, чотирьох розділів, висновків до розділів, висновків, списку використаних джерел (352 найменування, з них 26 – англійською мовою), додатків. Загальний обсяг дисертації складає 349 сторінок, з них 237 сторінок – виклад основного змісту. Робота містить 14 таблиць, 48 рисунків та 19 додатків, розміщених на 53 сторінках.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження; відображено зв'язок із науковими темами, програмами; висвітлено мету, задачі, об'єкт, предмет, методи дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів; описано особистий авторський внесок в публікаціях, підготовлених у співавторстві; наведено дані щодо апробації та впровадження результатів, публікацій за темою дослідження, структури й обсягів дисертації.

У першому розділі «Інформатизація управління ЗДО в умовах сучасності» розглянуто теоретичні основи управління вітчизняними ЗДО. Авторкою встановлено, що управління ЗДО – це складна, соціальна, динамічна система, яка передбачає взаємодію її елементів для досягнення спільних цілей; узагальнено визначення поняття управління освітньою діяльністю ЗДО;

визначено й охарактеризовано складники освітньої діяльності в ЗДО; розроблено схему взаємодії учасників управління освітньою діяльністю ЗДО; узагальнено функції управління та наведено приклад їхньої реалізації в умовах ЗДО. Ґрунтовний аналіз джерельної бази дослідження дозволив дисертантці виявити головні проблеми як управління ЗДО загалом, так і управління освітньою діяльністю зокрема. Вважаємо, що вагомим внеском є розроблення програми діяльності керівника ЗДО, що сприяє вдосконаленню управління освітньою діяльністю ЗДО, у т.ч. із залученням сучасних ІКТ.

На схвалення заслуговує ретельне вивчення стану інформатизації управління ЗДО в Україні. Дисертанткою виокремлено три головні напрями, за якими наразі відбувається цей процес: запровадження електронних систем реєстрації дітей до ЗДО на всеукраїнському та регіональному рівнях; використання спеціалізованого ПЗ, розробленого вітчизняними фахівцями для підтримки процесів управління ЗДО; використання керівниками та іншими співробітниками ЗДО он-лайн сервісів для підтримки різних видів діяльності.

Позитивним вважаємо виокремлення дисертанткою тенденцій інформатизації управління ЗДО, типових для різних закордонних країн. Оскільки Україна обрала шлях євроінтеграційних перетворень, окреслені тенденції доцільно враховувати в процесі інформатизації управління вітчизняними ЗДО.

У другому розділі *«Моделювання процесу використання хмарних сервісів Google в управлінні освітньою діяльністю ЗДО»* викладено загальну методику дослідження, охарактеризовано основні сервіси Google та обґрунтовано їхнє використання в управлінні освітньою діяльністю ЗДО. На підставі порівняльного аналізу хмарних сервісів Office 365 та Google дисертанткою виокремлено їх характеристики, виявлено переваги сервісів Google для підтримки управлінських процесів ЗДО, окреслено можливості, що надає їхнє використання в управлінні освітньою діяльністю ЗДО.

Доцільно відзначити роботу Хрипун В. О., здійснену в рамках констатувального опитування. Так, нею проведено анкетування 227 керівників ЗДО з 8 регіонів України, що дозволяє говорити про ґрунтовність і значущість отриманих результатів. Дисертанткою встановлено, що сутність поняття «хмарні сервіси» невідома більшості респондентів, хоча вони і користуються ними на практиці. При цьому у використанні сервісів відсутня систематичність, переважна більшість опцій респондентам невідома, функціонал не застосовується у повній мірі. Це на додаток підкреслило, що здійснене дисертаційне дослідження є на часі, доцільним і актуальним.

Одним із вагомих наукових здобутків авторки є розроблена модель використання хмарних сервісів Google як засобу управління освітньою

діяльністю ЗДО, що відображає суб'єктів, які її реалізують, та складається з шести взаємопов'язаних компонентів: цільового, концептуально-організаційного, змістового, технологічного, діагностичного і результативного.

Для глибшого розуміння моделі розроблено схему, що унаочнює вихідний склад елементів, з яких здійснюється добір хмарних сервісів для вдосконалення управління освітньою діяльністю ЗДО за різними напрямками, а також схему взаємодії між головними учасниками управління освітньою діяльністю ЗДО (керівником, вихователями, батьками) з використанням хмарних сервісів Google, враховуючи основні види їхньої діяльності. Погоджуємося, що запровадження зазначених розробок сприятиме вдосконаленню управління освітньою діяльністю ЗДО, більш ефективному досягненню управлінських цілей.

У *третьому розділі «Методичні основи використання хмарних сервісів Google в управлінні освітньою діяльністю ЗДО»* визначено сутність, компоненти, показники та рівні розвитку ІК-компетентності керівника ЗДО з використанням хмарних сервісів Google в управлінні освітньою діяльністю. Розділяємо думку авторки дослідження про те, що розвиток цієї компетентності є невід'ємною умовою успішного впровадження й ефективного використання хмарних сервісів Google в управлінні освітньою діяльністю ЗДО.

Важливим доробком вважаємо розроблену методику, реалізація якої спрямована на розвиток зазначеної компетентності. Педагогічно доцільно описана мета, завдання, підходи, принципи, рекомендовані змістові блоки, форми, методи й засоби реалізації методики. Основою для реалізації методики є авторський курс тренінгових занять «Хмарні сервіси Google в роботі керівника закладу дошкільної освіти», розрахований на слухачів курсів підвищення кваліфікації, що складає один із вагомих практичних доробків авторки дослідження.

Як узагальнення науково-методичних напрацювань дисертанткою надано рекомендації щодо використання хмарних сервісів Google в управлінні освітньою діяльністю ЗДО, зокрема охарактеризовано організаційно-педагогічні умови, необхідні для успішного впровадження цих сервісів, окреслено мету і принципи, цільову групу, зміст, форми, методи і засоби, показники та рівні їхнього успішного використання.

У *четвертому розділі «Організація, проведення та аналіз результатів педагогічного експерименту»* описано етапи організації та проведення емпіричного дослідження. Наведено результати експертного оцінювання авторської моделі використання хмарних сервісів Google як засобу управління освітньою діяльністю ЗДО. Як показав середній арифметичний коефіцієнт вагомості, переважна більшість експертів загалом оцінили авторську модель

позитивно – 93,5%. Також наведено результати педагогічного експерименту, спрямованого на визначення ефективності авторської методики розвитку ІК-компетентності керівника ЗДО з використання хмарних сервісів Google в управлінні освітньою діяльністю. Перевірка достовірності відмінностей між даними, отриманими в експериментальній і контрольній групах за критерієм Пірсона показала, що відмінності є статистично суттєвими на рівні значущості 95%, що засвідчило ефективність авторської методики.

Таким чином, ефективність розроблених дисертанткою моделі використання хмарних сервісів Google в управлінні освітньою діяльністю ЗДО та методики розвитку ІК-компетентності керівників ЗДО з використання хмарних сервісів Google в управлінні освітньою діяльністю знайшла емпіричне підтвердження.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації. Зміст автореферату та основні положення дисертації – ідентичні. Автореферат дисертації дає чітке уявлення про особливості проведеного дослідження та його наукові і практичні результати, містить основні наукові здобутки, пропозиції та висновки, за структурою і змістом відповідає вимогам, встановленим МОН України.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендацій щодо їх можливого використання. Теоретичні положення, експериментальні дані, висновки можуть використовуватися педагогічними і науково-педагогічними працівниками закладів вищої педагогічної освіти при підготовці майбутніх керівників ЗДО, системи післядипломної педагогічної освіти при підвищенні кваліфікації керівників ЗДО, керівником ЗДО при реалізації різних управлінських функцій. Про це свідчать позитивні відгуки у довідках про впровадження результатів дослідження в Комунальному закладі вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», Полтавському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського, Полтавському дошкільному навчальному закладі (ясла-садок) № 80 «Червона гвоздика», Рівненському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти.

Підкреслюючи актуальність і необхідність дисертаційного дослідження Хрипун В. О. та загалом позитивно оцінюючи роботу, вважаємо доцільним **висловити деякі зауваження та рекомендації:**

1. На нашу думку, авторка дисертації дещо звузила вагомість результатів власного дослідження. Вважаємо, що у новизні доцільно було б відобразити тенденції використання сучасних ІКТ в управлінні ЗДО, виокремлені дисертанткою на основі аналізу зарубіжного досвіду (с. 94).

2. Розроблені дисертанткою схема взаємодії учасників процесу управління за різними напрямками діяльності ЗДО (с. 40) та схема циклу управління процесами в ЗДО (функціональний аспект) (с. 50), доцільно було б представити в авторефераті та в науковій новизні.

3. Розроблену дисертанткою схему, що унаочнює вихідний склад елементів, з яких здійснюється добір хмарних сервісів для вдосконалення управління освітньою діяльністю ЗДО (с. 146), а також схему взаємодії між головними учасниками управління освітньою діяльністю ЗДО з використанням хмарних сервісів Google, враховуючи основні види їхньої діяльності (с. 147), доцільно було б перейменувати у моделі, якими вони є за своєю суттю, та відобразити в науковій новизні. Натомість представлені моделі подані як схеми, що дещо звужує вагомість авторських розробок.

4. Окремі ілюстративні елементи в дисертації, як от рис. 1.5 (с. 73), таблиця 1.1. (с. 74), рис. 1.11 (с. 85), рис. 1.12 (с. 90) доцільно було б вилучити або перенести в додатки, оскільки вони не мають значного змістового навантаження.

5. Серед організаційно-педагогічних умов, виконання яких сприятиме успішному використанню хмарних сервісів Google в управлінні освітньою діяльністю ЗДО, що виокремила дисертантка, зазначена умова: «створення в колективі ЗДО психологічно сприятливої атмосфери довіри і взаємопідтримки» (с. 143). На нашу думку, ця умова – досить загального характеру і може бути рекомендована практично у будь-якій сфері діяльності ЗДО, не лише управлінні освітньою діяльністю. Натомість, умови мають формулюватися більш конкретно й однозначно.

6. В авторефераті не обґрунтовано вибір саме статистичного критерію Пірсона для обрахунку результатів педагогічного експерименту.

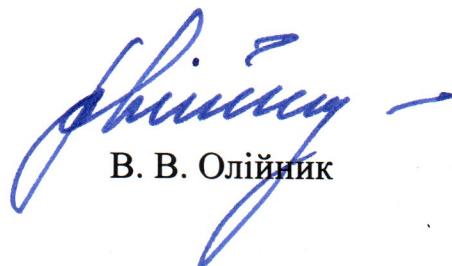
Висловлені зауваження носять рекомендаційний характер і не знижують загальної цінності та позитивного враження від дисертаційного дослідження.

Загальний висновок. На основі аналізу дисертації, автореферату і публікацій Хрипун Вікторії Олександрівни вважаємо, що її дисертаційна робота на тему: «Хмарні сервіси Google як засіб управління освітньою діяльністю закладу дошкільної освіти» є завершеним науковим дослідженням на актуальну тему, визначає напрями подальших досліджень у галузі використання хмарних сервісів у закладах дошкільної освіти, одержані результати мають суттєве значення для педагогічної науки і практики, зокрема для методики використання інноваційних засобів в управлінні освітньою діяльністю закладу освіти, розвитку ІК-компетентності управлінців закладів освіти.

Дисертаційна робота відповідає вимогам ДАК МОН України до кандидатських дисертацій відповідно до профілю спеціалізованої вченої ради Д 26.459.01 в Інституті інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України та відповідає вимогам пунктів 11, 12, 14, 15 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року за № 567 (зі змінами, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України № 656 від 19 серпня 2015 року), а її автор Хрипун Вікторія Олександрівна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті.

Офіційний опонент,

доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член (академік) НАПН України,
радник ректора Державного закладу вищої освіти
«Університет менеджменту освіти»

В. В. Олійник

02.09.2019р.

